

РУСКИ НОВИНИ ЗА РУСИНОХ У ЈОГОСЛАВИЈИ

Довире до самих себе.

Вельо и вельо раз ше случело, же ше чловеку зисци дацо, цо жадал, але не верел, же то годзен посцигнуц. И теди чловек не сце вериц, же ше то зисцело, же то так и остане. Не зна цо ма далей робиц. Не вери, же тото шицко правда.

Столития преходзели як ми свою державу страцели. Да нет историј, анї би зме не знали, же и ми державу дараз свою мали. Отаргати од свога пняка не раз зме здихнули: Як би то добре було да и ми мame яку-таку свою державу, котра би о нас шицких, цо зме по швеце розшати водзе-ла бригу.

Пришол 1918. рок. Велі ше малки и слабки держави вишлебодзели, а наш 40 милионови народ остал под цудзу власцу, лем дас пол милиона нашого народа достал шлебоду на Горнци у Чехословакије держави. Була то шлебода веџе на паперу як наисце. Чехи место да дзвигали прави народни дух, да ше му дали розвивац, вони помагали вшеліяки фатюги (батогаштво), цо ше медзи нашим народом явљали. Але и попри шицких препекох дух народни ше дзвигтал и кед ше Европа вешені моцно потресла, пришла нашему народу подполна шлебода. И цо ище: народ ше наш на Горнци једногласно вијавел, же є исти тот народ, яки живе у Галицији, Волини и України. Же би наш народ нашо непријателе не брали за два-три народи, одлучел ше за мено, котрим ше меном вола векшина нашого народу, одлучел ше за мено Українске.

Вельке ше стало. Дотля мали вигварку голем кельо тельо Мадяре, же маю право владац на Горнци, бо то якиш несвидоми швет од 700.000 житељох. Але з вијаву, же Українци на Горнци почињаю и живо аж по Кавказ, муша престац зос жаданьем цудзого, бо Українци їм сущеди, и їх ест 6-раз тельо як Мадярох. Цо ше тиче Полякох досцлем тельо напомнуц, же ше барз злекли малей Карпатской України. Себе ю не жадали, бо би им думац, як да цо скорей цудзе охабя, та нас понукали Мадяром. Баш кед Мадяре и Поляци били на Горнци теди ше указало у давдному нашему синови на Горнци маловириє до себе. Почали себе роздумовац, же би ше збиц до громадки заджмуриц очи и придац ше гоч Мадяром па лебо ше до Мадярох претопиц, лебо под їх кридлом чекац другу згоду за шлебоду. И медзи школованима на жаль було таких синох.

Почали ше кивац. Гварели: „та цо ше ми будземе бориц. Врацме ше до рабства мадярскога“. Не лем наш народ мал таки чежкі часи. Здогадайме ше, як почал кричац народ Израилски на Мойсеја, кед го вивед з рабства Єгипетскога. На драги до шлебоди здогадал ше гарчкох з худобну поживу и почал кричац: „Водз нас назад до Єгипту, до рабства“. Длуге рабство отупело у народу Израилским похолене вредносци златней шлебоди.

За чудо наш народ на Горнци гласал једногласно за шлебоду, лем дзепоедни водьове народу пред 12-II. сумњали до свога народу. Але кед прешло гласане, пришли вони гу предњакови о. Волошинови и вијавели, же видза свою хибу и по-нукли ћему, же су готови кед их повола, дац му свою помоц.

Да, зме од Горнци, але нешка у часу радија, где има да чујеме глас спикера зос Хусту. Да-едни гу не розумя дораз, бо нам књижкова бешеда дакус чијка; як ми ту бешедујеме, але по фришко го цалком розумиме.

Здогадайме ше цо ше недавно у нас случело. Вжала једна жена књижку Дра Костельника писану на књижковим язику. Кед ю прочитала та гварела: Даскељо боки сом муцела по мали читац, а до

КАРПАТОУКРАЇНСКИ СОЙМ ЗИДЗЕ ШЕ 9. МАРТА.

Рада министрох Карпатской України ри-шела, же да ше перше засидане нововибра-нога карпатаукраїнскога сойму одбудзе 9. марта у Хусту. Влада ше прешведчела, же столица краю є найкрасшим местом за сойм.

Свою постанову влада доручела президентови Гахи, хтори авола сойм. — З нагоди отверяня первого сойму вида влада својо власни пе-нежи 50 „шаги“ и 1, 3, 5 и 10 „гривн“. Видава: Руске Нар. Просв. Дружтво За редакцију одповеда: Мих. ФИРАК.

Конец большевицкой Еспаниј президент Азания одступел.

З побиду народного войска у Каталоније було кождому ясно, же ше страшна домашня война у Еспаније медви большевиками и осталым народом приблїжела ў концу. То ше тер-рав висцуе. Президент большевицкой еспан-ской республики Азания сецок до Французкай и 1. марта вијавел, же одступа зос своего места, бо видви, же народ надвладал. Исто и главни командант большевицкого войска ген. Мияха, познати зос борбох за Мадрид,

вијавел, же дальше преліване креви нема змила. Исти днењ, т. ё. 1. марта и Англија и Французка, котри найвеџеј тримали зос ре-публику Аван, признали власц ген. Франка. Терав шицки держави широм признаваю на-родну еспанску владу. — Едино предс. боль-вицкой еспанской влади Негрин сце далей прелівац крева свога народу и на место ген. Мияхи поставел ген. Касадо, котри би мал далей водвиц гражданску войну.

Прецо нови буджет векши

Министер финансийох Дюричич гварел 1. марта у Нар. Скупштини, же наша держ. буджет векши од терашњего за 965 мил. пре-то, бо 1) Держава муши плациц квантим сво-

його длуства, 2) Повекшани видатки на на-родну обрану (войско) и 3) бо ше у нас и число житељства од остатњого пописованя повекшало за полдруга милиона.

Крају сом читала як да є по нашей бачванской бе-шеди писана. Крев не вода.

Кед ше виглашело, же до фундаменту нашей держави треба да кожди уложи свой прилог, бо до кождого фундаменту вельо треба, нашо людзе у Н. Саду сами од себе заключели, же и вони буду зберац за Карпатскую Україну, а ледво їх там и єст. Треци приклад: у Канади нашо людзе, а єст их там тельо як цо ма Карпатска Україна, а не зос

Карпатах су алё з Галичини у нагоди, же зме до-стали малу державу але свою, заключели да ше зидзе ёден конгрес, котри нашо питане будзе пре-тресац и одредзи цо ше ма далей у тим напряму по плану робиц. На концу ище ёден приклад, нашо у Галичини од шицких политичних партийох ство-рели ёдину. З нашим народом у остатњом часу збива-ше вельке и нет места малодушносци анї у јединим нашим шерцу.

На хованю св. Оца.

Безчислени маси народу. Од шмерци папи Пия XI ићи ше до иеника не зменело. Тота иста жалоба, тоти исти застави спущени на цел копије тоти исти маси народу, котри непрестано нащивио собор св. Петра, же би ше ище остатні раз поклониeli тлїним остатком, яки уж спочиваю у пещерах свято-петровскай базилики, коло своїх вельких предчаснікох. Маси народу непрестано приплїваю, од самога власнога рана до познога вечара. Лем на саму недзелю 12. II., прешло коло Покойного понад пол милиона людзох. Загально думаю же у трох дњох прешло коло вистартога св. Оца пол-друга милиона людзох. Специјални гайзиван зос провинцијох и з цудзини привожовали безчислену масу народу. Та то шицко предвидзене, и шор пановал вишадзи. Площа св. Петра була празна, а народ приходзел до базилики по конку правеј колумнади, а виходзели по лівей. На стражи було италиjske войско и варошска полиција.

над тисячу особи: ватикански и церковни достой-ники, дипломати страних державох, родзина и де-легација зос роднога валалу Покойного, духовенство и семинаристи. По молитвох и кратких опросцайних словох, зняли тіло з подвишения и положили до труни зос кипарису, святого древа шмерци, закритей зос аксамитом. Тоту труну положили до другей зос олова 4 милиметри грубого, котра була чекка 40 кг. Шицко тога зложели до трециј труни древеней, так, же труни були чекки 50 кг. Пред тим як зак-рито труну, закрили папи руки и ліцо зос билим гадвабом, а гу ногом положили 17 рода його пен-ежу и металійки и кратки животопис на пергамени у специјалнай замкнутай трубки.

Першу труну превязали на криј з двома ли-ловима пантлікама, на хтори пвложили лаково пе-чаци. Оловяну труну исто так повязали и вицисну-ли на ней печац з огњем. З помоцу ростопенога олова замкнули и другу труну. Трецу труну исто так превязали и запечатовали. А на кожду з ніх по-ложили символични знаки шмерци.

Труну пушаю до крипти. Так спаковане тіло Покойного положили на возочек и одвезли на подвишени коло главнога олтара. Ту опасали труну з моцними шрангами, подвишени знікл, а труна сама осталася у воздуху медзи куполу и гарадичами главнога олтара, хтори водза до крипти. Потим по-мали пуштели труну долу на други возочек. Леви дзвери олтара ше отворели и возочка нестало у свято-петровскай крипти: папа знік з очах тисячней маси, а з тим и з того швета; челюсци це-мних пещерах приняли го на вични одпочивок ме-медзи громаду своїх давних и блізших предчаснікох.

Поховані є коло гробу папи Пия X и Венедикта XV: „же би ше вирни котри ше модля на гробу

тих святых папох, молили и за Нас, недостойного їх нашлідника, як то сам св. Отец у своїм тестаменту зажадал.

На площи св. Петра. Мимо того же ховане одбуло „приватно“ и базилика була замкнута за публику, площа св. Петра була полна непреглядних масок людзюх, Вони слухали уривани глас ватиканскаго радия, хторе подавало ход хованя. Падал диждж, а жима, влажна римска жима, пренікала до косцюх. Та іпак масы стали и непорушно слухали таемни и приглушени звук чечкаго ватиканскаго дзвону. Длugo ище по хованю площа св. Петра була ище полна.

По хованю. Нешка други дзень по хованю. Уж знікли спущени застави на пол копій и на ватиканских палацах. „Седé вакантé“, віпражнеста апостолска столица готова ше до нового конклава, хторе ше зидзе 1. марта. Кардинали маю непрестано нарады и роздумую о тим на кого ма спаднуць вібор, же би бул справедліви, шлебодни и през утицаю вонкашніх власцюх.

Нови инвалидски закон. ПРАВА ИНВАЛИДОХ И ЇХ ПОДПОРЫ

Нови инвалидски закон дзелі инвалидох на дзешец групи. У першай групи инвалидох зос проц. хиби т. б. тоти цо им за шорови живот потребна цудза помоц, маю рочне 9.000 дин. потпори и гутому додаток за цудзу помоц 9.000 дин. рочне, т. б. маю 1.500 дин. мешачно. У другей групи инвалидох зос 100 проц, котрим не нужна за обични живот цудза помоц, тоти маю 7.200 динари рочне инвалидини, а у III. групи зос 90 проц. рочне маю 9.480 дин. У IV групи зос 80 проц. и маю 5.760 дин., у V групи зос 70 проц маю 5.040 динари, у VI групи зос 60 проц. маю 4.320 дин. У VII групи зос 50 проц. маю 3.600 дин. У VIII групи зос 40 проц. маю 2.160 дин., у IX. зос 30 проц. маю 1.440 дин., а у X групи зос 20 проц. хиби, маю 960 динари рочне. Инвалиди котры маю меней од 20 проц. хиби ніч не доставаю.

Тота потпора припада инвалидом без огляду чи маю маєтку и яки маєток, лебо даяку пензию лебо другу плацу даяку (до тераз не було, бо було одредзне, же лем до становитеў суми порцій могол инвалид свою потпору доставац, а кед веци плацел порцій як закон преписовал не могол ніч добывац) и на туто потпору ніяка порция ані прірези ше не плаца.

Гу тей потпори инвалиди II. III. IV. V. и VI групи, котры су худобни (т. б. плаца меней од 200 дин. рочне державну порцію) буде доставац и додаток на драготню и то и за себе и за свойо члены у фамелии за каждого окреме у I. класи драготні варошох (Бановински места) 1.080 дин. рочне; у II. класи драготні (Срески места) 720 дин. рочне; а у III. класи драготні (т. б. на валалох) по 360 дин рочне.

Іван Лемковский

Мацерино ВІМСЦЕНЕ.

Обидвоме залапени ше опросцели од Люби и фришко розпатраючи ше на шицки страни пущели ше бегцом гу галицкому фронту. За кратки час зчезли з очох Люби.

Люба ше врацела гу большевицким стражом и зос плачом виприповедала, же коло ранетого була скрыта галицка стражка, котра залапела обидвех воякох цо зос ню ишли. Тото исто поведла и у команди батальону,

По тим кед ше Люба напала на само зос своїм братом почали медзи собу живу бешеду. Перша прегварела Люба:

— Чи ми нашу ствар тераз уж можеме започац?

— Гей, Любо! — врацел ей брат — я мою задачу віполнел. Тераз шор на нашу ствар. Мушиме ше дагвариц и добре предумац план нашого вімсцена. Нерви на страну — гладнокревносц и шмелосц и безоглядносц гу нашим неприятельем допровадзи нас до нашого ціля.

— Я то и сама знам, врацела му Люба. Ты ані незнаш, же жена при вімсцоване вельо безогляднейша як хлоп.

— Но не будземе ше на тим спричикац, Любо, але мушиме роздумац як и кеди треба да ше вімсціме.

— Я сцем да ше у першым шоре вімсцім и заплацим тим цо ми позабивали дзези. Ёст их шайсціме, вони не шму веци ходзиц по тей жемі. Тото діло я сама звершим. Я уж шицко добре разумала и зато тебе, Данку, о тим ніч не повем.

ПОТПОРА ФАМЕЛИЙОМ НА ВОЙНИ ПОГІНУЛИМ

Фамелій у войни погиблих, умартих и несталих воінох, буде приймац 1.056 дин. рочне, а гутому на дзези до навершених 16 роках, або кед ше школе до навершених 23 роках и то: у велькіх варошох по 90 дин. мешачно на тога хто ма право на інвалідину, а на кожде його дзецко по 60 дин. у среских местах по 60 дин. и 45 дин. а на валалох по 30 дин. и 30. дин за кожде дзецко.

Родителі умартых інвалидох, погиблих и несталих маю приемац оцец и мац ведно (кед жию) 2.112 дин. помоци, а кед жие лем еден од родитељох, веци 1.056 дин. рочне, а кед су худобни (т. б. до 200 дин. рочне порцій кед плаца) тэди ище припада у велькіх варошох по 90 дин. за кождаго родителя, у среских местах по 60 дин., а на валалох по 30 дин. мешачно.

Родительом, котры страцели веци як ёдного сина у войни, тата помоц ше повекшую зос 20% за кождаго сина, котры погинул, а на туто помоц маю право родителю, без огляду на то, же син охабел за собу фамелію, котра по тим закону достава інвалідину, або же маю ище живых синох.

Фамелій умартых войных инвалидох од I. па VII. групи т. б. од тих инвалидох, котры по войни дома умарли, а були лем од 100—50%, хиби маю исти права на подпори и додатки як тоти фамелій, котрим у войни погинули, а кед не охабели за собу жену и дзези, тэди примаю подпору и додатки ў родителю, так як зме скорей спомнули.

Оцец ма право на подпору до шмерци, а гдовица и мац лем др шмерци або до часу кед ше ода, а дзецом як зме спомли до 16 або 23 роках, а кед дзези, лебо браца лебо шестри цалком не способны за роботу, дотля дагод су неспособны. (Далей б.)

ГОСПОДАРСТВО

ЗОС ЖИВИНАРСТВА.

ИНКУБАТОР.

Інкубатор то справа за вілєговане курчатох през квоки, дакле штучным способом. Добри страхи такого виводзеня курчатох су велі.

Газдиня може кеди сце цоложиц вайца до машини и не муши чекац да ше курка розшедзі.

Курки, котры би шедзели на вайцох за тот час би ше не несли, а то особено у векших газдовствох чхода, бо ше муши карміц вельке число квокох, од котрих нет хасну док квоча.

З інкубатором можеме вілягнүц курчаты — котры буде в жиме ше несц, так же тэди кед вайца найдракіні, будземе их мац швижи.

Робота коло інкубатора меншы и ёдноставнейша, а може ше нараз вівесц курчаты кельо сцеме.

Єдна му не добра страна же в досп драги, та ше фришко віплаци лем на векших газдовствох.

— Любо, не треба да так робиш!

— Пребач ми брацику, але я мушим так зробиц. Свойо діло я зробим, а ти роб як знаш и сцеш, а мне не затримуй. Мой мацеринскіе чувство по-провадзі ме, же я добре вівершим цо жадам.

Зачудовано патрэл брат на шестру. Ище му нігда так не гуторела. Задумал ше, главу спущел од чечкаго думаня. Вон ше бал за живот свойо шестри. Вон ю познал добре и знал, же ю зос ей драги веци не збіс: до надумала то и зроби. И нараз му душу наполнел жаль, вон видзел, же тэрэз вон будзе сам, же сам муши стануц до борбі без ніякей помоці. Вон добре зрозумел, же кожды неудатни крохай його або його шестри нацагнє на ніх сумню и веци німіновну шмерц за обидвох. За себе вон бул певни, але ше бал за свою шестру. Чудни чувства ше роєли по його души, а пригнобене запановало над цалім його ёством. Пред нім ше цошка дзвигало, поставало таке цо вон не могол або не сцігнул зрозуміц. Главу спущел ище баржай. Кед то Люба збачела, знемирела ше, слизы заблісли у ей очох и вона му прегварела:

— Данку! Зрозум ме, же то мой мацеринскіе обовязок, да ше сама борим зос неприятельом. Я знам, же погіну, и баш то ме силуе да сама робим.

* * *

„2-гий ударни батальон Матросів“ уж треци дзень свойого пребування на фронту м'яг вальки два несподзіванкі: почало ше з тим, же перші нашли командира батальону мертваго при його сламнячи. Лежал у велькай бары креві цо му цекла зос пререзаней шій. Командиром батальону іменovalи командира першай чети, але и вон тиж так

У малих газдовствох постарчи и вілєговане зпод квоки.

Одховіване курчатах природним способом.

Природны способ одховівання тот кед квока водзі сама свойо курчата.

Віходзене курчатах тирва дзекеди и 24 годзіни, овиши о тим, які старосцы вайца були.

Кед зме насадзели веци квоки нараз, та нам нараз починаю курчата віходзіц, веци добре зробіме, кед шицки курчата, котры вишли перши зпод квок, збісіме под ёдну. На кождаго способ, не добре вінімац курчата спод квоки док ше добре не осуша.

Кед ше курчата добре осушели (12 годзіни) веци их ведно з квоку однешеме до лади цо ма з ёднаго боку решетки, през котры можу курчата віходзіц и уходзіц. Лада най будзе 50 см дзялугка и широка, а и исто тельо, лебо дакус веци висока.

Нука ше положи квоку, а курчата можу шлебодно ходзіц по вонку.

Добра страна такей лади у тим, же можеме тримац у ёдним дворе и веци квоки, котры ше не буду биц, а чуваме и ёдзене од квоках, котры ше можу задоволіц и зос ёдноставнейшу пожыву.

У случаю дижджу маю курчата и квока заклон.

Особено з початку, квока зос велім ходзенем не вітрати веци курчата.

А кед ю и пущиме, вона то будзе робиц под нашым надпатрунком.

Вечар на такей лади лем приложіме дзверка на туто роштейлі и квока уж „нагната“ и на бізовім месце.

Нашо газдині хасную з пруца плецени „кошари за курчата“ у котрих тримаю ёдзене за курчата, як і ёк квоку.

Недобра страна тих кошарох у тим, же су не заклонети од дижджу.

Кед прейдзе мешац, а курчата зме добре віховали, вони уж починаю охабяц квоку. В ноци не шедаю под ю але коло ней, а познейше уж гледаю и банті.

Кед то обачиме, курчаткам треба зробіц банті, лем розуми ше, же нісши.

Мушиме запаметац ище и то:

1) Же и курчаткам мушиме давац чисте ёдзене и у чистей судзіні.

2) Же не добре віпушчоац курчата, док вонка хладно и роса.

ПРЕЦО КУРИ НАЙВОЛЯ ШЕДАЦ НА ДРЕВО?

У кождоднівім живоце видзімі, же кури найволя шедац спац на древо, та було то лето або жима. То ма свою причину у тілеснім составу кури, у ноги. Нога кури так удешена, же вона найсигурнейше шедзі на древе.

Ствар ў тим: Главна жила, хтора дава моц ноги и порушуе ю, през хторей кура не може ходзіц, находити ше по цалей службі на задней часці ноги и преходзі през вонкашню страну колена (але цо ми воламе при курах колено то пета а кура ходзіц лем на пальцох) и завершуе ше на долней страни пальцох.

исто згинул. Тей истей ноци умарли и двоме матрози. Яка була причина шмерци не могли пренайсц, а да дахто паре іх цела, не було кеди, а ані кому. Дохтор у батальону бул санітарний подофицір и розпознаване од чого умарли двоме матрози преходзело знане його мозга.

У батальону настал страх. Ніхто од командирох чети не сцел буц тераз командир батальону. Другей ноци умарли заш троме матрози, а штварта превезли до шпиталю бригади, дзе другі дзень умар. Пред шмерцу гварел ище, же „дала нам цошка піц“, але хто му дал и цо, то умераючи матроз не дөвершел.

Медзитим командир батальона постал офицір зос штабу бригади. Вон бул такі престрашні од тих тайнственіх шмерцох командирох, же цали час при нім стали двоме до зубох наоружані воікі. Але зато вноци препад командир другей чети, а другі дзень по полудзенку даскељо катонаци захоровали на ригане и до вечара готово шицки поумериали.

То уж було и команди большевікох превельо и „Особові Отдел“ дывівізії вжал ше до роботи да розвяже гуту загадку.

Сам начальнік „Особового Отделу“ вжал ше до роботи. Вон пошол до шпиталю и ту ше дознал за остатні слова умераючаго матроза. Доразу було ясно, же ту уплещена якашкі жена. У польским шпиталю були три жени — веци іх не було, батальон бул далёко од валалу и ніяки веци жени не приходзіли до батальон

Кед кура стої або ходзій, нога меней веци напросцена, а кед шеда нога ше у колену скурчи. Теди кед кура шедне и скурчи ноги, жила ше мушы нацагнуц, бо задня страна ноги постане длукша. Зос тим нацагованьем жила поцагнє за собу пальцы на ногох и вони ше муша скурчиц, бо ше жила нацагнуц не може.

Прето кед живина шеда гоч дзе, пальцы ше муша скурчиц. Кед шедне на жем, то ю вец так скурчени пальцы боля. Прето найволі шедац на конар або мотку, бо ю теди, зос так скурченими пальцами, облапи и сцишне. Терха цела теди не лежи на пальцох. И до баржей шедне, моцнейше сцишне конар и сигурнейше шедзи. Теди ю ніяки витор не може здуц.

Же би зме куром помогли и олгчали шедзене, кладземе до курнікох моткі (банти) на хтори кури дораз пошедаю. Вонка на древох опасно їх охабяц особено в жиме.

ЧЛОВЕК И ЙОГО ДІЛА.

У сталней животней борби за своё отrimане, чловек як найсовершенні створ Божи, послугуе ше в єдним од найлепших оружийох у тей борбі, а тато оружие то його розум.

Гей, дзекуюци лем розуму, чловех посцигнул то, же надвладал тілесно вельмо моцнейшого од себе, вихасновал и поставел богатство природи до служби свога живота, іншак поведзене — постал господал природи. През кождай пригварки и роздумованя, живот першого чловека бул вельмо чеши и простейши, але чи и нещешлівши од живота нешкайшого чловека, то заш други вопрос, на хтори не будземе ту давац одвіт.

Нешкака кед чловек постал паном шицкого, нешкака кед су на закону о гравитациі одкрыти и други законы, нешкака кед слухаме у цеплей хижі глас своіх братох зос другого краю швета, поставяше вопрос чом нешкака ест тельо болю и нездадольства медзи людзмі. Одвіт не чекки и треба глядац у природи чловека.

Нешкайши чловек ма шицкі прикмети напредного чловека, але нема ёдну, хтора заправо фундамент цалого людскаго дружтва, без котрой вон не може опставац. Тата прикмета то любов чловека гу чловекові. Любов не зато же вможебуд його партыйски чловек, але зато, же в просто чловек.

У своеі жажди за лепшим и приёмнейшим животом чловек пошол так далеко, же забул на шицко. Владац над шицким па и над самим чловеком, хтори ма істи права на живот як и вон, то одліка нешкайшого чловека. Писня егоізму нашла подполне выражене у живоце нешкайшого чловека. Як результат и доказ того чловеческого жаданя за лепшим и совершеннім животом су його безчіслены діла, як на полю культуры, техники и т. д.

Пренайдзені пушков прах у своёі време представял за чловека велько добиток, бо зос його силу чловек розвяльвал гори. А нешкака? Нешкака служи як совершане средство за знішнене чловека. Перши авійон направени да служи чловекові, а не да ше зос нім фрише и лехчайше його чітожи.

Люба була у своей хижі кед видзела през облак наоружаних матрозох котри приходзели. Було ёй дораз ясно прецо вони приходзя, видзела як окружую ей хижу. Видзела ясно же ёй ратунку веци нет. Влапела до рук пушку нацилела до першого матроза и з 10—15 крохайох штрелела до нъго. Куля трафела червеного до першох. Гевти матрози на гук штреляння полегали на жем и почали штреляц до облака хижі.

Настало штрелянне, але не одлуга ёден матроз потрафел Любю до лівого плеца. Вона уж не могла веци зос пушки штреляц. Зграбала до правей руки бровніг и штрелела до того до буд найбліжей, котри думал же ранета Люба уж нема сили за борбу.

Штрелянне ше розцагло. На концу учулю и сотник Кравченко. За ёдну секунду зрозумел же шестра у небезпеки и понагляя шестри на помоц.

Шпиталь бул у ёдней хижі у валалу, за позициями батальону. Ту була и Любова хіжа, а недалеко була и команда батальону. У батальону чули штрелянне и подумали же то Галичане пришли до валалу за плеца батальону. Прето матрози почали фришко назад сцекац и линия батальону постала нафрико барз ридка, а не одлуга цалком препадла.

Цала подія не сцекла з оч українских предніх стражох котри кед почули штрелянне большевиком за хрибтом, а видзели же большевики охабяю свойо место, наступели оштро на їх и завжали позиції чо скорей тримил большевицкі батальон.

А у валале ше далей штреляло. Сотник Кравченко понагляя гу свой шестри и вошол до хижі праве кед червена кулька трафела и други раз Любю, але тераз до глави. Кулька трафела лі-

Ест вельмо и вельмо діла, з хторима ше чловек може виношиц, але ест ище веци таки, над хторима треба да заплаче. Твардо сом прешведчени, же кед би тоти чо пренашли пушков прах и авійон, нешкака видзели службу свойого труда, же би веци ані з пальцом не рушели за напредоване чловека.

Чловек дакле себе найвекши приятель и не-приятель. Зос ёдней страни твори, напредуе, а зос другей валя и палі, губи, забива як найвекши варвар.

Дзе треба и у чим треба гледац ліка нешкайшіх хороти? Чи мож вілічиц морално затрэваного чловека!? Мож и вон лжки у вихованю нашей младежі. Бо знайце, же ше древко згина док в младе. Од младосци розвивац любов и други добрыя свойства у чловеку.

Вельку одвичательносц пред дружтвом маю тати, хторима ё поверена должност воспитования. Знайце и паметайце, же кельо чловек морално нісши, тельо його діла чкодіўши за дружтво и обратно.

Евген Планчак, учитель.

Зберане на Карп. Україну.

Далей назберано: у Бачинцох 1600 дин. у Шиду 2090 дин, у Дордьове 900 дин. Вира Ванчик, учителька 30 дин. Ведно до тэрэз назберано 14.309 динари. Іще чекаме зос Коцюра, Петровіцах, Нового Саду и Міклошевіцах. Модліме спомніти валали най чо скорей пошлю, свой принос, же би зме чо скорей могли закончиц рахунки.

Хто ішцедумадац, найда, а треба да қажды Рүсін, қому Бог дал же е не жадни било-го хлеба, жертвуе, бо жертвуе за свой власни народ. Пошліце ище нешкака шицкі ви, котри сце свою народну должност дотэрэз не окончэли. Ми видзели по наших валалох зос шицкіх краіох нашей держави, же зберали помоц и давали зме, а тэрэз кед ше бу-дае нова наша Держава, котра сце чесно медзи другими державамі жиц, роснүц и напредовац, чи ше шме дахто од нас оглушыц свою Адміністрацію.

Управа «Просвити» пошле окремні по-дзекованя Дружтвом по наших валалох, (котри ше наисце крашне, ёдни пред другими красше указали), теди док закончи зберане.

Управа так исто одлучела же не будзе друковац мена шицкіх чо дали свой дар, з тей причини, же би того барз вельмо було и вельмо места завжало у новинох, котре ше за тот час може похасновац за други статі. Знаме же қажды дарователь даровал з чистай любові до своих братох, а не пре можебуйц даяки други причини,

Управа „Просвити“

чо з боку и чежко поранело його шестру. Одважна жена срацела притомосц, а сотник у розпукі далей ше бранел и штрелял през облак хижі.

Медзитим галицкі вояки уходзели до валалу. Вони залапели матрозох и помали ше рушали на-предок осторожні гу хижі дзе було штрелянне. Сотник завжали зос штреляньем то з початку не збачел, але кед му на концу видзел члічны шлеми галицкіх воякох сцел лепше видзіц. Але баш у тим часу остатня виштреленна большевицка кулька трафела го до першох и вон спаднул на жем.

Борба узіхла, бо моряки збачели українцах и криюци ше помедзі хижі одступали.

Борба цалком престала. Стрільцы завжали хижу шпиталю и нашли ранета сотника як уме-ра. Шестра му була чежко ранета. Пренесли ю до галицкого польскаго шпиталю, але и вона не прышла гу себе. О даскелью годзіні умара.

Длукши час за українцах тата подія була загадочна. Аж вельмо познейше проповедали залапени матрози офицеру нашей шпионажи о тим, а вон тиж преслухал и тих двох галичанох чо прынесли звит сотника Кравченка и вон знал за загадочну роботу большевицкого адютанта и його шестри у польским большевицким шпиталю.

Сотника Кравченка и його шестру дораз по шмерци поховали ведно зос забитима большевицкими. Аже по тим поховали брата и шестру до ёдного гробу зос велькими почесцами, яки прыпадали тим двом героям, котри не мали за живота ані слави ані чесци.

* * *

Дзекуюци тей штрелянні у валале и страху матрозох настала дзіра у большевицким фронту, а галицкі чети ше уцагли тамац большевицким за хрибтом. То нагнало большевицким да на цалым фронту одступя назад, а не одлуга до вецих врацаня бліжей гу Кіеву.

Преложел Кс.

(Конец)

Цо пише бачи Дюра?

Бачи Дюра постал — пияніца и миротворец бो попил тинту.

Пане Редакторе!

Тераз аж видзим, же то новинкам чежко жиц на швеце. Придзе ци таке, же мушини дацо написац, а глава ше затинчи, здудлави та ніч з ней. Да ма голем даяку покривку як гарчок, та даю чловек, так, од часу до часу вилуфтіра, може би лепше функціоніра а так ніч, — дудлава реткva, та. А вец кед туту дудлаву реткву ище баржей прицишню, вец ей не остава ніч інше, як циганіц. Тераз, видзице, розумим прецо ше по тих новинкох у швеце тельо цітанства пишу. Людзі не виновати, виновати глави, чи дудлави реткви.

Патыце ни-а. Гінто сце ме прицисли, а я клайбас до устох та штудирам, та штудирам, та штудирам, а вони ніч.

Вец сом положел до устох другі край та заш так исто штудирам, штудирам, та заш ніч. Вец сом гварел баби, най принеши канчов води, бо сом видзел же ви учени попивку воду кед пишце. Стал тот погар предомну, припатрал сом ше нальго, а вец у тим штудираню напіл сом ше але — тинти. Заменел сом знаце у тим штудираню канчов зос каламаром. Но и як сом ше напіл тинти такай мі ше як да розышнело пред очми.

Вжкал сом пирко та писал, писал, писал и вец сом видзел же ё барз чарне.

Було там понаписоване і о цеглох и о вибранкох и «шпіванкох» и о керестурскай парохі и о посту и ище о валькох. Може кед бим понаписовал та би и буря була, а може би людзі ище и гришели, а қажды ма досц того, та би не було шумне да пре мнё людзі — гриша. Воля вони и презомне.

Вец сом ше погнівал, та сом пошол до карчми и напіл сом ше як — конопар.

Правда не спіл сом свой тижніві заробок бо ані го немам, а вайца туні, та не мож бабу окламац за вельмо, а за мало не виплаци ше бабец руки.

Почасцели ме поштени людзі, а я поштено піл, піл, піл, док мі не почали очі геваль тамаль по карчмі бродзиц.

Вец сом пришол дому, а баба ше сцела білиярдовац зомну. Та зме ше вец білиярдовали. Я бул лабда, а розвалка бабова паліца. А штуркала до мене зос гевтим ценшим крайом, ані го масциц не мушела. Я ёй сцел облац Пілата, але сом ше злекнул же пост та сом прелігнул Пілата. Вец баба видзела же я Пілита лігам, та мі дала покой... а кед мі баба дала покой, я такай почал чкац. Кед сом ище ані не закончел, влапели ме дримоти, як мойго жовтого кандура, та сом так и заспал... Як я заспал, а мене ше пришніл чудні сон...

Постал сом цар над царами. Уж вецих не было надомну... Коло мене сами катонаци, а обок при мене шедзи баба з розвалку. Я ше тераз уж не бал баби, бо сом мал войско, а вона мі так припадла як даяки спекулатор, чи там судия. Вец сом розказал най мі уведу до хижі тих генеральох Хіклера, Діладіона, тога Руса з гвізду, тога Американца, Чамка-і-Чека, и Бог би ци их знал, шицко тих главатих. Па сом им розказал най по-выхода на стол. Вец сом джмуркнул на бабу:

— Видзиш бабо, то тоти чо правя дзела, а несцу войну... А баба на ўх теди:

— А то ви тати чо як мой дідо пиеце вина, а думаце же не будзеце пияни. — Та кед іх по-чала зос тим не намасціним крайом штуркац, а вони ше крашне претворели до кулькох, та ёден под стол други под лавку, а Рус и тога Чамка-Чек аж през облак одфурклю.

Вец я з бабу вишол на двор, та нам поуказовали справени дзела. А мі ше порадзели же даме тати цыві попрэпільвац та з ўх даме же-ном ступки направіц. — А зос шрампелох зме пушков прах повисиповали, та зме дали такі канчовики понаправяц, а пушков прах зме запалеши, та так бовкло, же ше я аж пребудзел — на жемі.

Та видзице така робота. — Рано ме болела тата моя дудлава глава, попіл сом два цименты и ёдну вареху капусней юхи, та уж вецик знаце же не було часу на писане. И прето сом вам ніч не могол написац, та вам прето и пишем да знаце прецо сом вам ніч не написал.

Гварим, я чежка то ствар буц новинкар, кед сцеш правду писац, а не знаш яку правду писац. — А циганіц у тим чесним посце — грих.

Писане у Р. Керестуре у фебуару, по старым календару, а писал го бачи Дюра з Керестур.

З НАШИХ ВАЛАЛОХ

Руски Керестур.

Пременка медзи учительями. 25. фебруара пошла до пензії п. забавиля Ирина Рот родзена Джуня. Служела вона у нас од початку, од кеди у нас отворорена овада, вецик як 36 роки на обще задовольство целого народу. Ей любов була гу дзеем барз велька. Па и кед одходзела зос служби, ровно гуторела: Цоже я тэрэз будзем робиц през дзеюх. По войни була ей робота барз чежка. Векшү салу вжали од овади за пошту, та за оводу осталася лем мала сала. Щодзе заш захтевали да ім пані учителька прима дзеци як и кед було вецик места, так же гнётка ёст там прейг сто азеци, дзе нет места ані за триец. А вона ше ані не процивела. Кед ей просвітни власци вециераз гварели, чом прима тельо азеци, вона вше вигваряла: Не може ме шерцо поднесці, да вратим дзеци дому, кед раз приду до оводи. На одходу жича шицки ей школяре и колегове у служби и цали народ у Керестуре да ю Бог пожие на многая, у заслуженным миру. Општанску управу заш модліме, да ше остара да добиємо цо скорей нову забавилё.

На место пані учительки Граниловичоў, котра од нас пошла в ешэні, пришол 18. фебруара пан учитель Торма Осиф. Нови пан учитель познаты у нашым народае гоч ёще млади. Еден час робел з азеку и успишно, як у школи так и поза школу, на просвітним полю у Коцуре, па зме ше барз обрадовали, кед пришол до нас. — Тэрэз маме ёще ёдно празне место паніматки Тимковой, але ше наздаваме, же будзе и тово место пофришко пополните.

Крем того општанска управа ведно зос школским одбором гледа, да ше у нас створя ёще 4 оделеня. Веци нам будзе требац заш 4 новых учительоў.

Ср. Митровица.

Дня 23. фебруара т. р. ўмар наш азияк Діора Еделински, по длугей и чежкай хороти у 49. року жывота. Похованы ё 24. фебруара пяток по поладніо. Ховали го патрох беркасовски о. Павло Гвозданович и домашні парох о. Илья Ванчик, при участі вирных цалей парохій. — Покойни родзени у Шиду. За дзияка до Митровици пришол за пок. о. Владимира Сегедия и бул през 13 роки на обще задовольство парохіяноў. — Ревно и з любову служел у церкви и дзвігнул церковне шпиване. Шицким жаль за нім. — Вичная му память. И. В.

ЦО НОВЕ У ШВЕЦЕ

Немецка. Приводзуюци гу краю вируцованае вири зос школах, выдал министер нукашнік ділох у Бейчу наредзене, же од тэрэз можу виру научовац у школах лем світски людзе. Свяшеніком найстрогше заказано приступіц до школи.

Як ше Немцы множа? На 100 жительоў: у Русії 22, у Бесарабії 16, у Сетмару 15, у югославянскім Банату 12, у Данцигу 10, у Мадярскай, Галичині, Южным Тиролу 8, у державі Немецкай 7, у Ерделю и Буковіні 6, у Елзасу и Лотарингіі 5, у Словацкай, Карпатской Україні, Швайцарскай и Луксембургу 4, у румунскім Банату 1, у Судетох на 1.000 лем 4.

Цо нашли у „пртлягі“ комунистичнаго предсідателя Негріна? Новіны пишо о цікавім находу у палаті дзе пребывал предсід. Негрін. У його хижох нашли велічезну ладу у хторей було вецик мільйони цудзих пенежкох и вельо драгіх каменьох, у вредносці вецик мільйони пезетох. Медзи тима стварамі найдзены и златны украсы Пр. Діви зос святині у Толеду, потым даскељо златны чаши, златны персцені, и кояки златны ствары цо побожні людзе складали як обіти, або подзековане у Марійовых святиньох. Медзи тима стварамі находзели ше и два златны коруны, з хторых ёдна украднута зос Марійовай святині у

Руска Народна Читальня у Рускім Керестуре

отрима на 5. марта т. р. по поладніо на два годзін у Народным Доме свою

РОЧНУ ГЛАВНУ СХАДЗКУ

зос слідующим порядком:

1. Прывіт предсідателя.
2. Звіт благайника (касира)
3. Звіт секретара.
4. Выбор новей управы.
5. Евентуали.

Поволую ше шицки члены, да вежню учасці на схадзкі.

ОДБОР

Толеду. — Красны и рентабілны занат мал предс. комунистичнай Еспаніі!

У Палесини терор, але тэрэз жыдовски Англійцы поволали арабскую и жыдовскую делегацию до Лондану на прегварки. И випатра же Англійцы почали тримац страну Арабам на цо жыдзы почали зос страшним терором у Палестини. Кажды час вибухую бомбы на уліцах Єрусалиму и целей Палестини.

Граф Чано у Польскай. Тих днёх нащивел Польскую талиянски министер заграничных ділох граф Чано. О чим вони ше дагвяляли не можточно знац, але по силних процинечкіх дымонстраціях польских студентах мож видзіц як то Поляхи зрозумели туту візиту. Польска влада вигваря ше пред Немецку, ше вона зос тым не согласна.

У большевицкай Русії нешка жилю ёще 137 католіцкіх священікох. Кед ше одбию двоме цудзоземні — ёден у Москvi, а другі у Ленінграду — находза ше тоды священікі або по цемніцох, або по концэнтраційных таборох.

На швеце ёст тэрэз 353 мільёны 500.000 католікох, цо значи на кождых 100 людзох на швеце, хторых ёст 1 мільярда и 800 мільёны, 19 су католікі. Другіх християнох ёст 216 мил. (протестанті и православных). Од не християнских вірох мугамеданска стой на першым месце зос 220 мил., по тим гіндуси 210 мил., и 135 мил. будистох. Мойсейовцох ёст 16 мил.

Католікох ёст у Европі 210 мил., у Южнай Амерікі 71 мил., у Сівернай и штреднай Амерікі 50 мил., у Азії 18 мил., у Африкі 4 и пол мил. Од Европскіх жемох найвецик католікох по числу ма Французка (36 мил.)

НАША ДЕРЖАВА

БОЛГАРСКИ КРАЛЬ ВОРИС врачаюци ше до своеі державы, нащивел Београд и бул госц Й. Кр. Вісочества Князя Намесника.

НОВИ БАН ДУНАЙСКЕЙ БАНОВІНИ. До іерашні бнн Дунайслей бановіні Светислав Раіч пошол до пензії, а на його место поставені п. Др. Йован Радивоечі, бувши шицкі адвокат и нар. посланік. Новопоставені бан дал новінаеом слідуючу віяву: „Найважнейшэ питане у Дунайскай бановіні то господарске питане. З тим ше питаньем мушиме найвецик забавяц, бо шицкі наша роота будзе на тим да ше господарство Днайскай бановіні цо лепшэ развіва“.

НАРОДНЫ ПОСЛАНИК ЮРЗ п. О. Гавриловіч віявел у народнай скupштині у мену влады: „Нам то ясно, же постоі хорватске питане у чувствованю хорватскаго народа и то у чувствованю, же вон не ровноправни. Вон туго ровноправносці гледа. Зато през смисла нешка бешедовац, чи ми ёден зарод чи три... Сцеме, же би влада приступела чим скорей до діла и уведла народні самоправы (автономії) зос широким подзеленьем власци.

ПАПРИГА ПРЕЗ ПАПРИГИ И МЕД ПРЕЗ МЕДУ. Суботицка поліцыя ше дала на то да препатри цо ше предаві на суботицкім піяццу. У хемійскім лабораторіому препатрени животны намирніцы и пренашло ше, же мелка паприга була така: 25 проц. гару (пірні) 25. проц. піску, а гевто було стлучене жито и паприга. З медом було так же у меду не було ніч меду. Шицкі виновати строго покарані.

ШЕЙСЦМЕ ЗАСУДЗЕНИ НА ШМЕРЦ. Окружны суд у Шабцу вірек осуду збайніцкай банди Петра Блажевича Петрака, котра забила вецик людзох. Шейсцох членох банди осудзел суд на шмерц, двох на дожывотну робию, а 10 других

„ЮГОСЛАВІЯ“

ОБЩЕ ДРУЖТВО ЗА ОСІГУРАНЕ
БЕОГРАД.

Філіяла Нови Сад, Петра Зриньског 36.

Верши осігурания проців чкоди од огня, ляду, провалней крадзи, осігурания капиталох, живота, талу и т. д. з найповольнейшими условиями.

Акц. капитал и фонды дня 31. XII. 1938.
прайг

112,000.000 динари.

Заступніци у Р. Керестуре:
НАДЬ ЛЮДЕВІТ и БОДВАЙ МІТРО.

достали од 16 до 1 рока робій. — Такей строгей, але праведней осуди не было ище у наших судох.

МУДРЕ НАРЕДЗЕНІ. Суботицка поліцыя видала наредзене, з котрим ше забранюе примац на послугу женски особи до кафанах и карчмох.

ПОСТРАДАЛИ ПРЕ ГЛАСАНІ. Хорватски новіни пишу, же нова влада треба у першым шоре поправиц неправди цо їх зробела влада Стадиновіч, пре гласане. Велі держ. урядніци Хорватіі страцели службу лем прето, же гласали за листу дра Мачека. Лем у Сараеву было такі 120 случаў.

Цена зарну.

Жито	155—157 д.
Кукурица	100—103 "
Ярец	154—156 "
Овес	160—162 "
Пасуля била	287—292 "

ВШЕЛІЇЯЧИНА

ШВЕДСКИ ПРОТЕСТАНСКИ ДНЕВНІК „Ніа Дагліхт Аллехан“ прынес ёдну стату на спомін папи Пию XI. Приношиме з неі важнейши места: Папа мертві. Цо ше то нас протестантох тиче? Часи ше меняю. Вістка хтору дакеди у Шведской примали дзвигаюци плеца, нешка виволуе медзі протестантамі и не протестантамі Шведской моцне и полне поштованя вражине, же швет постал худобнійши. Пий XI не бул лем владар над мільёнамі католікох и 261 нашліднік династії юнін по своім тирваню, док ше шицкі друге людске меня, док владаре того швета ёден на другого нападаю, док ше меняю обичаї и думкі — у тим таркастым швеце історії, бул Пий XI юніна появі не пременіліва. Старец — Папа бул и розумні и побожні мудры и добры. Пию XI пошло за руку и лем да псложи мости помедзі християнскі віроісповіданія, але и помедзі християнамі и паганамі. Шицкі западніцы, хторы ше кланяю сили як божицу, згінаю ше глубоко пред його швету особу. Нешка шме кажды припаднік шведской протестантскай держави признац же постоянне католіцкай Церкви, то найважнейши интерес християнскай культуры. У часу кед поганьство уходзі до цалого швета, були бы зме шицкі кед бы зме на обидвоі очи не видзели, же католіцка церква у свой борби проци варварства брані и нашу шлебоду. Цихи и мирни, полны швітового искуства, поносни и скромни, гутори старец — Папа о християнскай євангеліі.

Але Пий XI велькі и теды, кед ше го мера и з чисто людску меру. Не повед ані ёдно слово, ані ёдно преглашэніе, ані ёдну постанову не створел, хтора би не була на хасен цалому християнству — РАКЕТИ З „НАЙСТРАШНЕЙШИМ ДИНАМИТОМ.“ На фронту коло Мадриду, Фраково войско служыше з ракетламі напольнітима зос леткамі. Кед ракетла виштрелі, летки ше широко розсыплюю. Комунисти ше тих ракедлох найвецик боя, бо вони ослаблюю дзеку за борбу медзі комунистамі.

Предам **ПАРНУ МАШИНУ - ТЛАЧАРКУ** зос
цалу гарнітуру

БАРНА ФЕРКО, Руски Керестур.

Треба ми юного хлапца зос добрей фамелій за месарскаго щегерта.
Андрес Йосип, месар, Кулі.